

De Gelderlander – 7 oktober 2006

Hervorming zorg dreigt Merkel op te breken - Bondskanselier toont geen inhoudelijk leiderschap à la Hoogervorst

De Grote Coalitie in Duitsland lijkt vast te lopen op de hervorming van het zorgstelsel. Het wordt tijd dat bondskanselier Merkel inhoudelijk leiderschap toont, meent Sabina Stiller. Laat haar een voorbeeld nemen aan onze minister Hoogervorst.

Nederland wordt vaak door andere Europese staten, waaronder Duitsland, als gidsland beschouwd: op allerlei beleidsterreinen loopt Nederland voorop als het om vernieuwing gaat. Zo ook op het gebied van de zorg. Sinds dit jaar kent Nederland een zorgstelsel waarin het verschil tussen ziekenfonds en particuliere verzekering is opgeheven, wat tot meer concurrentie tussen verzekeraars en lagere kosten in de zorg moet leiden. Met deze argumenten heeft minister van Volksgezondheid Hoogervorst het nieuwe zorgstelsel succesvol langs alle kritiek weten te loodsen.

Terwijl het Nederlandse zorgstelsel relatief gemakkelijk een ingrijpende verandering heeft ondergaan, zitten de Duitse hervormingen in het slop. De regering van bondskanselier Merkel, bestaande uit een coalitie van de twee grootste partijen, de sociaal-democraten en de christen-democraten, heeft sinds haar aantreden de modernisering van het zorgstelsel prominent op haar agenda staan. Nu de voorstellen steeds concreter worden en een wetsvoorstel binnen bereik lijkt, komt Merkel steeds meer met de rug tegen de muur te staan. De regering heeft eerder dit jaar de Gesundheitsreform tot haar lakmoesproef verklaard en het slagen ervan feitelijk gekoppeld aan haar eigen voortbestaan. Sindsdien worden de vorderingen nauwkeurig gevolgd en is het thema niet meer uit de media te krijgen. Hoewel de twee partijen het voor de zomer eens werden over de belangrijkste punten van de stelselhervorming, staan deze inmiddels weer ter discussie. Merkel heeft de invoering al uitgesteld met vier maanden, naar april 2007. Punten zoals een nieuw fonds ter herverdeling van contributies worden opnieuw door politici uit beide regeringspartijen in het openbaar bekritiseerd. Sinds vorige week klinkt de kritiek van minister-presidenten uit CDU-geregeerde regio's steeds luider. Merkel bleef oorverdovend stil. De laatste weken verliepen al lastig voor de kanselier: in de peilingen doet haar regering het slecht en de laatste regionale verkiezingen (in Berlijn en Mecklenburg-Vorpommern) pakten

dramatisch uit voor haar partij en voor de democratie met de intrede van de ultrarechtse NPD in een regioparlement. Alsof dat al niet genoeg is, escaleert nu ook de strijd over het nieuwe zorgstelsel. Alleen vice-kanselier Muntefering sprak een week geleden duidelijke taal. In een radio-interview hekelde hij het gedrag van regionale politici dat 'de goede orde van het wetgevingsproces en daarmee de gang van zaken in een democratie' zou verstoren.

Het probleem is dat zowel kanselier Merkel als ook haar minister van Volksgezondheid Schmidt te weinig leiderschap laten zien. Door complexe en voor de burger nauwelijks te volgen discussies over de details van de beoogde hervorming lijken de doelen achter de plannen te worden vergeten: meer concurrentie tussen verzekeraars als ook tussen verzekeraars en zorgaanbieders met als doel de uit de hand lopende zorgkosten in te perken. Dit is in feite de boodschap die Hoogervorst in Nederland geduldig bleef herhalen, ondanks alle kritiek, en met succes. Om zo ingrijpende hervormingen te

doen slagen, moeten de verantwoordelijke politici ze consistent en begrijpelijk uitleggen aan de bevolking. Ze moeten niet alleen de noodzaak van hervormingen benadrukken, maar ook zeggen hoe deze passen bij het waardenstelsel van een maatschappij. Zulk inhoudelijk leiderschap is op dit moment in Duitsland ver te zoeken. Hoogervorst toonde duidelijk wel leiderschap en dat verklaart meteen waarom zijn plannen werden aangenomen. Ook al is het Duitse politiek bestel complexer dan het onze en biedt het ruimere mogelijkheden voor critici om wetsvoorstellen alsnog te veranderen, een gedreven politicus met een heldere en begrijpelijke boodschap zal die ook daar verkocht krijgen.

De les aan de hervormers luidt dan ook: concentreer je op het uitdragen van deze boodschap en perk partijpolitiek gedrag zo veel mogelijk in. Feit is dat het veelstemmige rumoer van de Duitse 'regiovorsten' schadelijk is voor zowel het imago van de hervorming als voor het gezag van de toch al aangetaste coalitie. Merkel doet er goed aan om het partijpolitieke vuur uit het debat te halen en zich wat Hollands pragmatisme eigen te maken. Tot nu toe heeft Merkel noch Schmidt publiekelijk een machtswoord uitgesproken, terwijl dit in het huidige debat nu juist nodig is. Het wordt hoog tijd voor Merkel om het heft in handen te nemen en inhoudelijk leiderschap te tonen. Alleen zo kan worden voorkomen dat de plannen aan partijpolitieke spelletjes en regiobelangen ten onder gaan. Een kijkje over de westgrens zou hierbij kunnen helpen.

Sabina Stiller is als promovendus en docent verbonden aan de vakgroep politicologie van de Radboud Universiteit Nijmegen. In haar promotieproject onderzoekt ze de rol van vooraanstaande politici bij het doorzetten van structurele hervormingen in de Duitse welvaartsstaat.